

РІШЕННЯ

Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна з питання: «Про затвердження Положення про організацію і порядок проведення та оцінювання об'єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту на медичному факультеті Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна»
від «31» жовтня 2022 року, протокол №17

Заслухавши інформацію в.о. декана медичного факультету Тетяни ЛЯДОВОЇ щодо необхідності затвердження Положення про організацію і порядок проведення та оцінювання об'єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту на медичному факультеті Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Вчена рада ухвалила:

1. Затвердити Положення про організацію і порядок проведення та оцінювання об'єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту на медичному факультеті Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (додаток 1).

2. Підготувати наказ про введення в дію рішення Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Відповідальний: в.о. декана медичного факультету Тетяна ЛЯДОВА.

Термін виконання: до 10.11.2022 р.

Голова Вченої ради

Учений секретар

Тетяна КАГАНОВСЬКА

Олена ФРІДМАН

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію і порядок проведення та оцінювання об'єктивного
структурованого практичного (клінічного) іспиту на медичному
факультеті Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

Положення про організацію і порядок проведення та оцінювання об'єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту на медичному факультеті Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (далі - Положення) визначає вимоги до атестації здобувачів вищої освіти у галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальностями 222 Медицина у формі об'єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту (далі ОСКІ) спрямованого на визначення рівня засвоєння здобувачами практичних навичок та набуття професійних компетентностей.

1. Нормативно-правова база ОСКІ

Положення розроблене на підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 р. №334 «Про затвердження Порядку здійснення єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальностями галузі знань 22 «Охорона здоров'я», відповідно до Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», стандартів вищої освіти та інших нормативно-правових актів України з питань освіти.

2. Загальні положення

Об'єктивний структурований клінічний іспит (ОСКІ) (Objective Structured Clinical Examination – OSCE) – це метод оцінювання готовності випускника до провадження професійної діяльності відповідно до вимог стандарту вищої освіти через демонстрування практичних (клінічних) компонентів професійної компетентності на реальному об'єкті (людина) або на моделі (фантом, муляж, симулятори тощо).

Метод оцінювання клінічної компетентності студентів повинен відповідати трьом критеріям: валідності, надійності, здійсненності.

Валідність клінічного іспиту повинна включати такі здатності:

- проводити збір анамнезу пацієнта;
- виконувати фізичне обстеження пацієнта;
- визначати проблеми пацієнта з отриманої інформації та проводити диференційний діагноз;
- визначати відповідні методи дослідження;
- інтерпретувати результати дослідження;
- рекомендувати і проводити відповідне лікування, спостереження за пацієнтом та подальші рекомендації пацієнту.

Клінічний іспит повинен бути забезпечений дотриманням об'єктивного підходу до оцінювання: постійність, стійкість критеріїв оцінювання; сталість пацієнта та екзаменатора.

3. Основні принципи ОСКІ

Об'єктивний – усі студенти виконують завдання однакової складності; результати оцінюють із застосуванням стандартного інструменту (чек-листа).

Структурований – структурна організація іспиту забезпечується сталою кількістю спеціально обладнаних приміщень – «Станцій ОСКІ», які включені у маршрут ОСКІ, де студенти виконують завдання в однакових умовах за однаковий час. Станція ОСКІ – стандартизоване обладнане місце(приміщення) для короткочасної взаємодії студента з пацієнтом/клінічною ситуацією під час ОСКІ з метою оцінювання цільових компетентностей студента за стандартизованим сценарієм та протоколом, в умовах, наближених до реальних.

Клінічний – створення ситуацій, максимально наближених до клінічних (кейси), в яких здобувачі вищої освіти застосовують набуті теоретичні знання практичні навички. На станції ОСКІ для оцінювання студентів можуть використовуватись реальні, стандартизовані або віртуальні пацієнти, манекени, фантоми, прилади, обладнання, набори даних, ситуаційні завдання тощо.

Стандартизований пацієнт – особа з наявним захворюванням або особа з відсутнім захворюванням, яка навчена поводити себе, як реальний пацієнт для демонстрування певних скарг, симптомів або проблем (клінічної ситуації) однаково стандартизованим чином для об'єктивізації оцінювання під час іспиту.

Іспит – оцінка компетентностей та навичок здобувачів вищої освіти на підставі принципів об'єктивності, структурованості та наближення до реальної клінічної ситуації за допомогою стандартної оціночної шкали.

ОСКІ, як складова атестації, перевіряє готовність випускника здійснювати на реальному об'єкті майбутньої професійної діяльності (людина) або на моделі такого об'єкту (фантом, муляж, ситуаційне завдання тощо) виробничі функції, які неможливо оцінити методом стандартизованого тестування.

Загальне керівництво щодо організації та проведення ОСКІ здійснює гарант освітньо-професійної програми.

Координатори іспиту – це викладачі, на яких покладається відповідальність за попереднє планування, організацію та проведення ОСКІ за фахом.

Перелік станцій ОСКІ. Іспит ОСКІ повинен надійно оцінювати клінічну компетентність студентів та включає такі здібності: проводити збір анамнезу пацієнта; виконувати фізичне обстеження пацієнта; визначати проблеми пацієнта з отриманої інформації та проводити диференційний діагноз; навички консультування та спілкування студента з пацієнтом; визначати

відповідні методи дослідження; інтерпретувати результати дослідження; рекомендувати і проводити відповідне лікування, спостереження за пацієнтом, подальші рекомендації пацієнту.

Оціночний лист (check-list). Критерії підрахунку балів для оцінювання. Оціночний лист розробляється для кожної станції. Підготовка оціночного листа вимагає попереднього визначення об'єктивних критеріїв для кожного завдання, які побудовані на меті та завданнях навчальної програми. Оціночний лист повинен бути коротким, чітким, недвозначним. Оціночний лист містить пункти, які дозволяють оцінювати та відзначати виконання завдань за шкалою балів, а сума балів, що виставляються екзаменатором, дозволяє оцінити виконання завдань студентом на станції.

Студенти, які складають іспит. До складання ОСКІ допускаються здобувачівищої освіти, які повністю виконали усі вимоги навчального плану і освітньо-професійної програми з спеціальності.

Студентам повинні бути надані повні інструкції. Які містять точну вказівку місця та часу проведення іспиту, чітко і коротко викладені правила пересування від станції до станції, перелік клінічних навичок, які будуть виконуватись на станції ОСКІ. Студент не ставить питань екзаменатору.

Категорично заборонено використання в зоні ОСКІ мобільних телефонів та гаджетів.

Екзаменатори. Екзаменаторами на станції можуть бути асистенти, доценти та професори випускних кафедр. Екзаменатор спостерігає, як студент виконує клінічні навички на станції, координує дії стандартизованого пацієнта, не коментує дії студента та не задає додаткових питань, заповнює оціночний лист до входу наступного студента. Екзаменатор повинен оцінювати виконання завдання студентом за критеріями оцінки кожного кроку завдання, зазначених в оціночному листі та виставляє в ньому по ходу виконання завдання студентом.

Місце проведення іспиту. При планування ОСКІ, необхідно враховувати, що студенти зобов'язані переходити від станції до станції протягом іспиту і тому кімнати повинні бути розміщені близько. Необхідна наявність дзвінка або сигналу, який вказує час переходу на наступну станцію.

Екзаменаційні станції. Іспит проводиться у спеціально обладнаних приміщеннях – «Станціях ОСКІ» і оцінює комунікативні, когнітивні, базові (техніка виконання фізикального обстеження) і ускладнені (фізикальне обстеження з метою ідентифікації та інтерпретації симптомів та синдромів) практичні навички та маніпуляції; оцінюються вміння кожного випускника збирати скарги та анамнез, проводити об'єктивне обстеження пацієнтів, складати план обстеження, оцінювати результати лабораторних та інструментальних досліджень, встановлювати та обґрунтовувати попередній клінічний діагноз, визначати тактику лікування, проводити експертизу працездатності.

Відповідальна особа. Особа, яка контролює час іспиту та час сигналу. Вона попередньо інструктує своїх помічників та погоджує точний час

проведення іспиту. Зміст ОСКІ, переліки типових задач діяльності, умінь та навичок, що виносяться на ОСКІ, ґрунтуються на вимогах галузевого стандарту вищої освіти освітньо-професійної програми і програм дисциплін, включених в атестацію для відповідної спеціальності.

Для випускників, які навчалися за спеціальностями 222 «Медицина», ОСКІ проводиться як комплексна перевірка спроможності випускника здійснювати професійну діяльність з дисциплін:

- внутрішні, професійні та інфекційні хвороби,
- хірургічні хвороби з дитячою хірургією,
- дитячі хвороби з дитячими інфекційними хворобами,
- акушерство та гінекологія,
- гігієна, соціальна медицина, організація та економіка охорони здоров'я.

ОСКІ проводяться в один етап екзаменаційною комісією, яка створюється відповідно до Положення про порядок створення та організації роботи екзаменаційної комісії у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна.

4. Підготовка до проведення ОСКІ

Перелік практичних навичок, які виносяться на ОСКІ та алгоритми їх виконання розробляють відповідні кафедри, на основі діючих стандартів підготовки фахівців та стандартів надання медичної допомоги.

Переліки практичних навичок з кожної екзаменаційної дисципліни та алгоритми їх виконання мають бути схвалені на засіданні відповідної випускової кафедри, міжкафедральному засіданні однопрофільних кафедр, профільною методичною комісією з відповідного циклу дисциплін та вченою радою факультету. Переліки практичних навичок розміщуються на веб-сторінці кафедр і факультету; алгоритми їх виконання – на сторінці кафедри на початку навчального року.

На основі алгоритмів виконання практичних навичок кожна кафедра розробляє відповідні чек-листи для оцінювання рівня підготовки студентів. Кафедри готують методичне забезпечення ОСКІ (завдання, сценарії, алгоритми та чек-листи) і оприлюднюють його на початку навчального року. За якість методичного забезпечення відповідальність покладається на завідувачів кафедр.

Сценарії мають бути адаптовані до технічних можливостей. Деталі клінічних сценаріїв студентам не розголошують.

Методичне забезпечення станцій (паспорт сценарію) включає такі складові:

Загальна інформація: назва компетентностей, які оцінюються навичкою, назва дисципліни, курс, на якому її вивчають, матеріально-технічне забезпечення сценарію.

Завдання для студента з описом умови задачі, чи іншою відповідною інформацією, необхідною для виконання завдання (результати лабораторних та

інструментальних досліджень, фотографії або відео зображення хворих, імітатори шумів та ін.).

Алгоритми дій студента при виконанні певної клінічної ситуації (перелік комунікативних, мануальних дій та діагностично-лікувальної тактики).

Бланк перевірки якості виконання навички (контрольний лист «чек-лист»).

Легенда та інструкція для стандартизованого пацієнта (при потребі).

Додаткові інструкції для екзаменаторів та технічних працівників, які забезпечують роботу станції (при потребі).

Перелік нормативних документів, на підставі яких надано завдання студентам та задані алгоритми виконання завдань.

Рекомендації студентам щодо виконання навички або маніпуляції, яка перевіряється на станції.

Випускаючі кафедри представляють екзаменаційній комісії за місяць до проведення ОСКІ екзаменаційні матеріали, затверджені профільною методичною комісією та проректором з навчальної роботи, які включають: перелік та назви станцій, часу їх проходження, компетентностей, що будуть оцінюватись на кожній станції; комплекси документів щодо кожної станції ОСКІ (паспорти станцій): контрольний лист (чек-лист); опис клінічних випадків, перелік завдань та необхідних маніпуляцій, які виконуються на станції; інструкцію для студентів; інструкцію для екзаменаторів; інструкції для стандартизованих пацієнтів; перелік фантомів, манекенів та іншого обладнання, результатів лабораторних та інструментальних досліджень, що будуть використані при проведенні ОСКІ; алгоритми виконання практичних навичок.

5. Методика і регламент проведення ОСКІ

ОСКІ проводиться для випускників медичного факультету які наказом ректора допущені до атестації. ОСКІ є складовою частиною атестації випускників (ЄДКІ) і відбувається у період, встановлений графіком освітнього процесу та розкладом атестації.

Структура іспиту включає 12 станцій.

Час виконання завдання на кожній станції – 10 хвилин.

Усі станції обладнуються засобами відеоспостереження та подачі звукового сигналу. Початок та закінчення виконання станції озвучується сигналом дзвінка. Якщо студент не впорався із завданням, він має перервати роботу і перейти на наступну станцію.

Кожна станція розташована в окремій кімнаті. Якщо для виконання завдання не використовується стандартизований пацієнт, то в одній кімнаті можна розмістити кілька споріднених станцій. На дверях кожної кімнати чітко вказують номери станцій та їх назву.

Іспит розпочинається о 8:30 відповідно до розкладу атестації та схеми графіка маршрутів складання ОСКІ.

Екзаменаційні групи формуються по 12 студентів (з розрахунку 1 особа на 1 станцію, відповідно до кількості станцій). Усі студенти однієї групи складають іспитодчасно, але на кожній окремій станції – лише по одному студенту. При цьому вони проходять однакові випробування з послідовним переходом від станції до станції за індивідуальним маршрутом.

Маршрут проходження станцій ОСКІ визначається індивідуальним ідентифікаційним номером студента, який присвоюється за результатами жеребкування перед початком іспиту. Індивідуальний ідентифікаційний номер складається з 5 символів, де:

- перші 2 символи – номер екзаменаційної групи;
- третій символ – номер зміни;
- наступні 2 символи – номер маршруту.

Вимоги до студентів при складанні ОСКІ:

Студенти повинні прибути для складання іспиту за 30 хвилин до початку іспиту для реєстрації, отримання індивідуального номера, маршрутного листата інструктажу щодо проходження станцій. У разі несвоечасного прибуття студента (прибуття після початку екзамену) рішення про його допуск для складання ОСКІ приймає голова екзаменаційної комісії.

- мати при собі залікову книжку (із відміткою про допуск до здачі іспиту);
- мати охайний вигляд, медичний одяг, стетофонендоскоп, змінне взуття, бейджик;
- не використовувати мобільні телефони та інші гаджети;
- зареєструватися у відповідального секретаря екзаменаційної комісії та отримати маршрутний лист;
- вчасно зайти на першу станцію і без затримок переходити на наступні станції;
- при проходженні станції уважно ознайомитися із завданням, виконати його згідно з алгоритмом і вчасно залишити станцію (після звукового сигналу);
- після проходження останньої станції віддати маршрутний лист відповідальному секретареві екзаменаційної комісії;
- під час іспиту студентам заборонено спілкуватись між собою, використовувати навчальні та допоміжні матеріали. При порушенні зазначених вище норм результати іспиту анулюються.

Регламент іспиту:

- 8.30-8.50 – брифінг. У лекційному залі вступне привітання Голови екзаменаційної комісії, додаткове роз'яснення регламенту, правил проведення ОСКІ, формату іспиту, порядку проходження станцій. Присвоєння індивідуального ідентифікаційного номера студенту, видача та реєстрація маршрутного листа;

- 8.30-10.30 (перша зміна) – іспит складає одна екзаменаційна група (12 осіб);

- результати оцінювання роботи студента на кожній станції вноситься екзаменатором у відповідний контрольний лист (чек-лист). Екзаменатор на кожного студента заповнює окремий чек-лист, де зазначає індивідуальний

ідентифікаційний номер студента та бали за кожен етап виконання завдання. Персональні дані студента (ПІБ) у чек-лист не вносять. Екзаменатор не втручається у процес виконання завдання, а лише оцінює дії студента – проставляє відмітки у чек-листі, що знижує фактор суб'єктивності ОСКІ;

- екзаменатор може звернутися до студента у випадку порушення ним правил техніки безпеки, правил поведінки чи за інших непередбачених ситуацій. Студент може звернутися до екзаменатора при погіршенні самопочуття чи в разі інших форс-мажорних обставин;

- узагальнення результатів іспиту. Підрахунок балів та дебрифінг. Відразу після закінчення проходження всіх станцій, студенти переміщуються до зони дебрифінгу. Якщо оцінювання відбувається за допомогою паперових оціночних листів, екзаменатори передають заповнені чек-листи відповідальним секретарям. Якщо оцінювання проводиться в електронному режимі, інформація поступає до секретарів в режимі on-line автоматично. Відповідальний секретар на підставі чек-листів з кожної станції заповнює Індивідуальний протокол ОСКІ та екзаменаційні відомості, які у день проведення іспиту передаються у деканат;

- студент має право ознайомитись з відеоматеріалами складання ним ОСКІ на відповідній станції та оскаржити результати іспиту.

6. Оцінювання студентів під час проведення ОСКІ

Оцінка роботи студента на станції ОСКІ проводиться за контрольним листом (чек-листом), який складений на основі оцінювання повноти виконання випускником алгоритму дій у певній клінічній ситуації та критеріїв оцінювання практичної навички. На кожній станції екзаменатор оцінює усі етапи виконання завдання і визначає загальну суму балів.

Максимальна оцінка за виконання завдання на станції ОСКІ становить 1 (один) бал. Кожному етапу виконання завдання присвоюється певна частина балу, залежно від складності. Шкала оцінювання завжди однакова для однієї станції ОСКІ, але на різних станціях може бути різною, залежно від елементів вирішення клінічної задачі, їх кількості, складності виконання тощо. Деякі сценарії можуть мати критичні точки, при невиконанні яких завдання вважається невиконаним.

За результатами проходження відповідних станцій випускникам виставляються окремі оцінки з кожної дисципліни, що входить до ОСКІ: внутрішні, професійні та інфекційні хвороби; хірургічні хвороби з дитячою хірургією; дитячі хвороби з дитячими інфекційними хворобами; вкушерство та гінекологія; гігієна, соціальна медицина, організація та економіка охорони здоров'я. Результат з кожної дисципліни визначається: у балах 200-бальної шкали; в оцінках традиційної 4-бальної шкали (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно»).

Усі результати визначаються на основі первинних балів, зафіксованих у контрольних листах (чек-листах) кожної станції. Станції згруповані у комплекси,

щовідповідають екзаменаційним дисциплінам.

Для випускників, які навчались за спеціальністю 222 Медицина:

- станції 1, 2, 3 – дисципліна «Внутрішні, професійні та інфекційні хвороби»;
- станції 4, 5, 6 – дисципліна «Хірургічні хвороби з дитячою хірургією»;
- станції 7, 8, 9 – дисципліна «Дитячі хвороби з дитячими інфекційними хворобами»;
- станції 10, 11 – дисципліна «Акушерство та гінекологія»;
- станція 12 – дисципліна «Гігієна, соціальна медицина, організація та економіка охорони здоров'я».

Первинні бали, внесені до контрольних листів (чек-листів) визначаються за шкалою: виконано, виконано не повністю, не виконано. Загальна сума первинних балів на станції (С) лежить у діапазоні від 0 до 1 і округлюється до 2 (двох) знаків після коми. Цю суму відповідальні секретарі екзаменаційної комісії переносять до індивідуальних протоколів ОСКІ та визначають середнє арифметичне (СА) балів з дисципліни.

Результуючий бал з дисципліни при проведенні ОСКІ визначається як середнє арифметичне балів станцій ОСКІ з відповідної дисципліни, помножене на коефіцієнт 200, округлене до цілого значення.

Такий результуючий бал є оцінкою студента за 200-бальною шкалою. Формула для перерахунку результуючого балу (РБ):

$$\frac{C1 + Cn}{n} \times 200$$

(C1-Cn – загальна сума балів за кожен станцію дисципліни)

Бали з дисципліни у 200 бальній шкалі конвертуються у 4-бальну шкалу за наведеними у таблиці 1 критеріями:

Таблиця 1

Критерії встановлення оцінки за традиційною 4-бальною шкалою

Кількість балів за 200-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за 4-рівневою шкалою оцінювання
0-119 балів	2 – «незадовільно»
120-149 балів	3 – «задовільно»
150-179 балів	4 – «добре»
180-200 балів	5 – «відмінно»

Оцінки за багатобальною (200-бальною) та чотирибальною шкалами з кожної навчальної дисципліни відповідальні секретарі екзаменаційної комісії заносять до відповідних екзаменаційних відомостей. Секретарі екзаменаційної

комісії зобов'язані у день проведення екзамену повернути у деканат заповнені екзаменаційні відомості з підписами голови та членів екзаменаційної комісії, екзаменаторів.

Результати ОСКІ голова екзаменаційної комісії оголошує студентам на дебрифінгу після завершення підрахунків та оформлення протоколів та відомостей. У випадку, якщо студент не згідний з результатом іспиту, він може подати апеляцію та оскаржити результат. Апеляції розглядає екзаменаційна комісія шляхом перегляду відеозапису складання студентом іспиту в присутності студента.

7. Процедура припинення участі студента в ОСКІ

Студент може бути відсторонений від складання ОСКІ у таких випадках:

- використання мобільного телефону, чи інших гаджетів під час іспиту;
- зафіксований факт розмови студентів один з одним під час проходження станцій;
- зафіксований факт розмови студента з екзаменатором під час складання іспиту, якщо це не обумовлено виконанням завдання на станції;
- зафіксована спроба копіювання студентом завдання станції на будь-який носій інформації;
- порушення норм етики та морального кодексу.

Якщо зафіксовано факт поширення студентом будь-якої інформації про іспит іншим особам, результати складання ОСКІ цього студента анулюються та він вважається таким, що не склав іспит.

Особа, яка зафіксувала порушення повідомляє про це у письмовій формі Голову екзаменаційної комісії. Рішення про анулювання результатів іспиту студента приймається шляхом відкритого голосування на засіданні екзаменаційної комісії.

8. Прикінцеві положення

Положення про порядок проведення об'єктивного структурованого клінічного іспиту у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна розглядає та затверджує Вчена рада університету.

Зміни та доповнення до Положення про порядок проведення об'єктивного структурованого клінічного іспиту у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна вносяться відповідно до чинного законодавства.

Після прийняття нової версії положення – попереднє втрачає чинність.